

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel./fax: 286 840 129

E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Daně z pohledu veřejného mínění – listopad 2013

Technické parametry

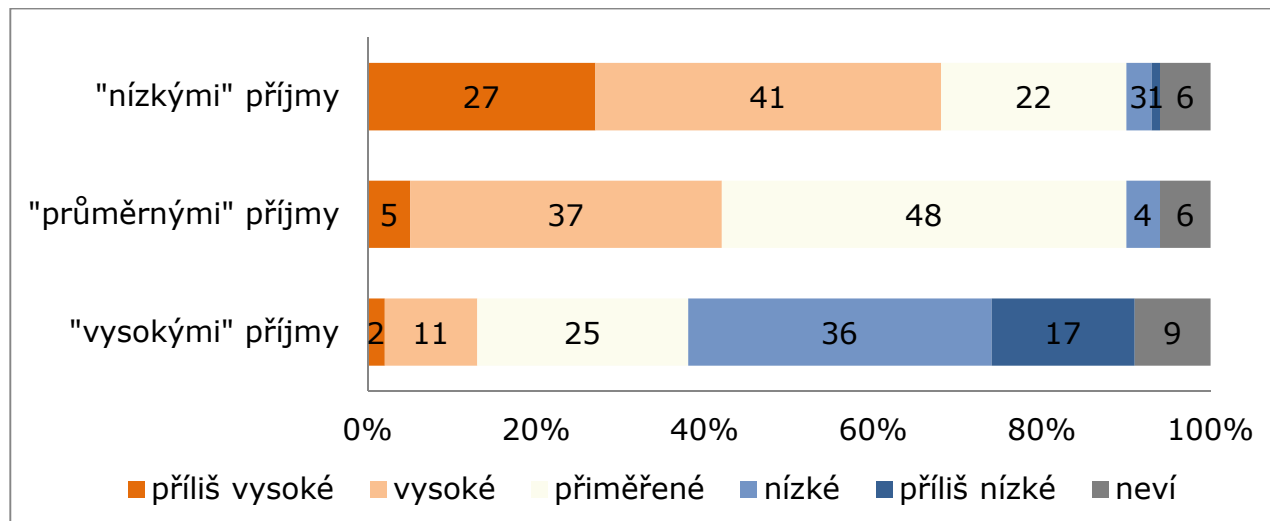
Výzkum:	<i>Naše společnost, v13-11</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>11. – 18. 11. 2013</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>981</i>
Počet tazatelů:	<i>233</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>EV.1, EU.15a, EV.31</i>
Zveřejněno dne:	<i>3. prosince 2013</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

Listopadové šetření CVVM se v krátkosti dotklo progresivního zdaňování příjmů a složitosti daňového systému. Konkrétně zjišťovalo, co veřejnost soudí o výši daní, pokud jde o lidi s vysokými, s průměrnými a s nízkými příjmy.¹

Z šetření vyplynulo, že jen 13 % občanů považuje daně lidí s **vysokými příjmy** u nás za vysoké, 25 % za přiměřené a 53 % za nízké, v tom 17 % za „příliš nízké“. Daně lidí s **průměrným příjmem** jsou více než dvěma pětinami (42 %) občanů hodnoceny jako vysoké a téměř polovina (48 %) občanů je hodnotí jako přiměřené, za nízké je označují 4 % dotázaných. Daně lidí s **nízkým příjmem** vidí přibližně dvě třetiny (68 %) jako vysoké, více než pětina (22 %) jako přiměřené a 4 % jako nízké. Z těchto celkových výsledků lze usoudit, že většina veřejnosti nepovažuje rozložení daňového břemene mezi jednotlivé příjmové skupiny obyvatelstva za příliš spravedlivé. Nadměrnou zátěž nesou podle převládajícího mínění lidé s nízkými příjmy, přičemž výše daní u skupiny lidí s vysokými příjmy je nejčastěji pokládána za nízkou (viz graf 1).

¹ Znění otázky: „Co si myslíte o výši daní v našem státě? Nejprve se zamyslete nad daněmi lidí s vysokými příjmy, pak lidí s průměrnými příjmy a nakonec nad daněmi lidí s nízkými příjmy. Jsou v současné době daně příliš vysoké, vysoké, přiměřené, nízké, nebo příliš nízké u lidí s vysokými příjmy, u lidí s průměrnými příjmy, u lidí s nízkými příjmy?“

Graf 1: Daně jsou, pokud jde o lidi s „nízkými“/ „průměrnými“ / „vysokými“ příjmy – listopad 2013 (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. – 18. 11. 2013, 981 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

V porovnání s minulým šetřením z listopadu 2012 se postoje ke zdanění u všech příjmových skupin významně posunuly. V případě zdanění lidí s **vysokým příjmem** poklesl podíl těch, kteří je považují za nízké, a to o osm procentních bodů z 61 % na současných 53 %. To se na druhé straně promítlo hlavně do zvýšení podílu těch, kdo zdanění lidí s vysokým příjmem vnímají jako přiměřené, o čtyři procentní body. Stávající hladina podílu respondentů považujících zdanění lidí s vysokými příjmy za nízké je tak od roku 2008 nejnižší, ačkoli zůstala stále ještě zřetelně vyšší, než byla v letech 2002 až 2007 (viz tabulku 1a).

V případě míry zdanění lidí s **průměrným příjmem** došlo oproti minulému šetření k posunu opačným směrem než u vyšší příjmové skupiny, a sice k šestibodovému poklesu podílu těch, kteří míru zdanění lidí s průměrným příjmem vnímají jako vysokou. Přes tento dílčí pokles zmíněný podíl zůstal na vyšší úrovni než v letech 2009 až 2011 (viz tabulku 1b).

Podobnou změnu v názorovém spektru v podobě sedmibodového poklesu podílu těch, kdo míru jejich zdanění považují za vysokou, jsme zaznamenali i u lidí s **nízkým příjmem**. V tomto případě uvedený pokles znamenal ovšem pouze návrat k hodnotám z února 2012 (viz tabulku 1c).

Tabulka 1a: Daně jsou, pokud jde o lidi s „vysokými“ příjmy (%)

	9/99	3/02	9/05	2/07	2/08	2/09	2/10	2/11	11/12	11/13
příliš vysoké	4	4	7	7	3	2	1	1	3	2
vysoké	6	9	14	13	6	6	7	7	8	11
přiměřené	22	24	22	24	20	18	21	21	21	25
nízké	24	27	33	31	37	37	39	40	41	36
příliš nízké	29	15	11	12	24	25	22	22	20	17
VYSOKÉ	10	13	21	20	9	8	8	8	11	13
NÍZKÉ	53	42	44	43	61	62	61	62	61	53

Pozn.: Procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Tabulka 1b: Daně jsou, pokud jde o lidi s „průměrnými“ příjmy (%)

	9/99	3/02	9/05	2/07	2/08	2/09	2/10	2/11	11/12	11/13
příliš vysoké	9	7	8	5	7	6	4	5	8	5
vysoké	31	37	42	42	39	32	27	30	40	37
přiměřené	46	40	39	42	42	49	54	52	44	48
nízké	3	3	3	2	4	3	4	4	3	4
příliš nízké	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0
VYSOKÉ	40	44	50	47	46	38	31	35	48	42
NÍZKÉ	4	3	3	2	4	3	5	5	4	4

Pozn.: Procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Tabulka 1c: Daně jsou, pokud jde o lidi s „nízkými“ příjmy (%)

	9/99	3/02	9/05	2/07	2/08	2/09	2/10	2/11	11/12	11/13
příliš vysoké	28	27	27	25	34	30	24	27	35	27
vysoké	35	40	46	41	38	38	39	39	40	41
přiměřené	25	17	16	23	18	19	25	23	19	22
nízké	1	2	2	2	2	2	2	2	1	3
příliš nízké	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1
VYSOKÉ	63	67	73	66	72	68	63	66	75	68
NÍZKÉ	1	2	2	2	3	3	3	2	1	4

Pozn.: Procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Analýza podle jednotlivých sociodemografických a jiných třídících znaků podle očekávání ukázala, že zdanění lidí **s vysokými příjmy** za vysoké nebo přiměřené častěji označují lidé s vyšším osobním příjmem či s dobrou životní úrovní domácnosti, absolventi vysokých škol, vysoce kvalifikovaní odborníci nebo vedoucí pracovníci, podnikatelé a z hlediska politické orientace lidé hlásící se k politické pravici, především pak voliči ODS a TOP 09. V těchto skupinách se zároveň méně často vyskytoval názor, že by tyto daně byly nízké, což naopak relativně častěji vyjadřovali respondenti s nižším příjmem či špatnou životní úrovní, důchodci, lidé radící se na pravolevé politické škále na levici, voliči ČSSD nebo KSČM.

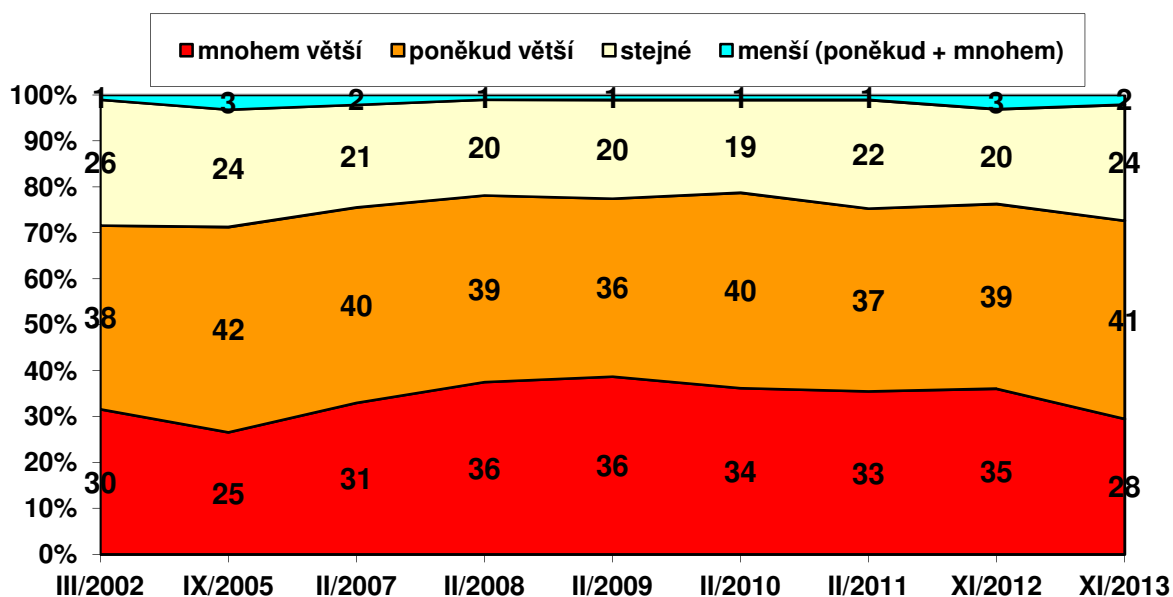
Zdanění lidí **s průměrnými příjmy** jako přiměřené ve zvýšené míře hodnotí lidé pravicové orientace. Lidé se špatnou životní úrovní tuto míru zdanění poněkud častěji vidí jako nízkou. Častěji za vysokou označují míru zdanění lidí s průměrnými příjmy dotázaní z Čech, méně často pak Moravané.

Častěji za přiměřené, případně méně často za vysoké, zdanění lidí **s nízkým příjmem** označovali absolventi vysokých škol, dotázaní s dobrou životní úrovní, lidé radící se na pravolevé politické škále k pravici a voliči TOP 09.

V šetření byla všem respondentům také položena otázka sledující postoj k progresivnímu zdaňování osobních příjmů: „Lidé platí daně ve výši určitého procenta ze svých příjmů. Myslíte si, že v porovnání s lidmi s nízkými příjmy by měli lidé s vysokými příjmy odvádět na daních mnohem větší procento ze svých příjmů, poněkud větší procento ze svých příjmů, stejné procento, jako lidé s nízkými příjmy, poněkud menší procento ze svých příjmů, nebo mnohem menší procento ze svých příjmů?“

Výsledky v grafu 2 ukazují, že u české veřejnosti převládá postoj představující podporu více či méně progresivního zdaňování osobních příjmů. Celkem 69 % dotázaných soudí, že by procento odvedené na daních u lidí s vysokými příjmy mělo být vyšší než u lidí s nízkými příjmy, přičemž 28 % dokonce uvedlo, že by mělo být „mnohem vyšší“. 24 % respondentů se vyslovilo pro zdaňování stejnou sazbou bez ohledu na výši příjmu a jen malá část (2 %) dotázaných uváděla, že by lidé s vyššími příjmy měli na daních odvádět relativně menší část z nich v porovnání s těmi, kdo mají nízký příjem. Jak je zřejmé z grafu, oproti poslednímu výzkumu z listopadu 2012 poklesl podíl těch, kteří si myslí, že by sazba daně u lidí s vysokými příjmy měla být menší.

Graf 2: Jaké by mělo být procento daně z příjmu u lidí s vysokými příjmy oproti lidem s nízkým příjmem? (%)

Pozn.: Procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. – 18. 11. 2013, 981 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Analýza podle jednotlivých třídicích znaků ukázala, že relativně vyšší podpora progresivního zdanění je mezi dotázanými ve věku nad 60 let, lidmi se základním vzděláním, těmi, kdo životní úroveň své domácnosti hodnotí jako špatnou nebo ani dobrou, ani špatnou, důchodci, lidmi hlásícími se k levici či k levému středu a voliči ČSSD nebo KSCM. Relativně nižší podporu progresivního zdaňování příjmů šetření naopak zaznamenalo mezi dotázanými ve věku 30 až 44 let, těmi, kdo se hlásí k pravici, voliči ODS a TOP 09, vysoce kvalifikovanými odbornými či vedoucími pracovníky, podnikateli a živnostníky, absolventy vysokých škol a dotázanými s dobrou životní úrovní.

Kromě otázek, které se týkaly daňové progresy, listopadové šetření zjišťovalo, zda lidé podle svého vlastního mínění rozumí či nerozumí současnému daňovému systému v České republice.²

² Znění otázky: „Řekl byste, že našemu systému daní rozumíte? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne, nebo nevíte, nemáte na tuto věc názor?“

Podle výsledků zachycených v tabulce 2 daňovému systému nerozumí bezmála dvě třetiny (65 %) občanů, zatímco přibližně tři desetiny (29 %) jej podle vlastního vyjádření chápou. Oproti předchozímu šetření o čtyři procentní body poklesl podíl těch, kteří podle svého mínění systému daní u nás rozumějí.

Míra deklarovaného porozumění daňové soustavě se zvyšuje společně se vzděláním respondenta a také s rostoucí životní úrovní jeho domácnosti. Relativně vyšší podíly těch, kdo daňové soustavě podle svého mínění rozumějí, šetření ukázalo zejména mezi OSVČ, mezi vysoce kvalifikovanými odbornými nebo řídicími pracovníky, mezi těmi, kdo se hlásí k pravici, a mezi voliči TOP 09. Menší míru porozumění daňovému systému naopak deklarují mladí lidé ve věku 15 až 19 let, studenti, nezaměstnaní, nekvalifikovaní dělníci a nevoliči.

Tabulka 2: Rozumí systému daní (%)

	II/ 2007	II/ 2008	II/ 2009	II/ 2010	II/ 2011	XI/ 2012	XI/ 2012
rozhodně ano	3	5	3	4	3	4	3
spíše ano	25	27	27	29	29	29	26
spíše ne	42	41	40	39	42	39	41
rozhodně ne	22	20	22	21	19	23	24
neví	8	7	8	7	7	5	6

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. – 18. 11. 2013, 981 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.